

Sosiaaliset pikaviestit osana kommunikaatiota

Riitta Lahtinen, Tuntosarvi 8/2004

Sujuvan tulkkauksen haastatteluissa kuurosokeilta kerättiin myös menetelmiä, joita he käyttävät kielellisen tiedon lisäksi eri tilanteissa. Yksi selkeä menetelmä on sosiaalisten pikaviestien käyttäminen. Sosiaaliset pikaviestit ovat mm. kommunikaatio- ja tulkkaustilanteissa käytettyjä, etukäteen sovittuja keholle tehtyjä sosiaalisia merkkejä.

Yleisempiä sosiaalisia pikaviestejä ovat "kyllä", "ei" ja "kahvi". "Kyllä" merkitys voi olla myönteisyyden ilmaiseminen tai toimintaan liittyvä ilmaisu kuten "nyt saa puhua". "Kyllä" – ilmaisu keholle tehdään yleensä esim. taputuksena käteen. "Ei" voidaan ilmaista ainakin kolmella eri tavalla, edestakaisella sivuttaisella liikkeellä käsivarteen, "miinus"-merkillä käteen/käsivarteen tai pienellä puristuksella reiteen.

Muutamit henkilöt sopivat tulkin kanssa merkeistä etukäteen esim. ennen kokousta. Osa käyttää merkkejä myös perheenjäsenten, kuurojen ja kuurosokeiden ystäviensä kanssa.

Kehomerkkien sujuvaa käyttöä perusteltiin esimerkiksi sillä, että ne selventävät tilanteiden kulkua nopeasti. Jos henkilö ilmoittaa tilanteeseen tulemisen ja poistumisen, kuurosokean ei tarvitse etsiä henkilöitä eikä tulkkien tarvitse "huutaa" korvaan tai viittoa kädestä käteen. Sosiaalisia pikaviestejä voi käyttää erilaisissa tilanteissa esim. tietokoneen äärellä työskennellessä. Ne sopivat myös arkikäyttöön mm. asioiden ilmaisemiseen tv:tä katsoessa, autossa, kun kädet ovat varattu tai kaukoastit muutoin käytössä.

Pikaviestien 7 ryhmää

Sosiaaliset pikaviestit (kehomerkit) on jaettu haastateltavien palautteiden mukaan kahdeksaan eri ryhmään. Ne ovat:

- 1) Palautteet kysymyksiin tai toimintaan kuten esimerkiksi "kyllä", "ei" "älä"-merkit.
- 2) Keskustelun vuoronvaihtoa ja jatkuvuutta ilmaisevat merkit kuten "odota", "jatketaan", "saa puhua", "haluan sanoa jotain".
- 3) Tarkentavat kysymykset esim. "missä" ja "mitä".

- 4) Ympäristön toimintaa tai toiminnan muutoksia ilmaisevat merkit, joilla annetaan vihje esim. puheen tai viittomisen alkamisesta tai toimintoihin liittyen esim. tarjoilun alkaminen (kahvi, tee).
- 5) Yhteinen sosiaalinen toiminta kuten tilanteesta poistuminen tai siihen saapuminen.
- 6) Opastuksen ja liikkumisen aikana käytetyt merkit kuten "stop". Henkilöiden tunnistamismerkki kuten "tulkki"-viittoma tai kehonimi (sovittu tapa koskettaa).
- 7) Ympäristön ihmisten ilmeiden kuvaamiseen liittyvät kehomerkit kuten hymy, nauru tai suupielet alaspäin.

Lähde: Lahtinen, R. 2004. Sujuva tulkkaus kuurosokeille. Selvitys kuurosokeiden tulkinkäytön kokemuksista. Julkaisuja B2 / 2004. Raportti 2.